

మ్యూజికల్ మ్యూజింగ్స్

- కస్తూరి మురళీకృష్ణ

నజర్ సే ఫూల్ చునీ హై నజర్

అహిస్తా అహిస్తా

మొహబ్బత్ రంగ్ లాతీ హై మగర్

అహిస్తా, అహిస్తా

(అహిస్తా అహిస్తా, 1981)

మొహబ్బత్ రంగ్ లాయేగీ మగర్

అహిస్తా, అహిస్తా

కె జైసే రంగ్ లాతీ హై శరాబ్,

అహిస్తా, అహిస్తా (పూనమ్, 1981)

1981లో విడుదలయిన అహిస్తా, అహిస్తా సినిమాలోని 'నజర్ సే ఫూల్ చునీ హై నజర్' పాటలో, 'పూనమ్' సినిమాలోని 'మొహబ్బత్ రంగ్ లాయేగీ మగర్' పాటలోనూ అత్యంత ఆకర్షణీయంగా అనిపించే అంశం, 'అహిస్తా, అహిస్తా' అని రెండు మార్లు అనటం. 'నజర్ సే ఫూల్' పాటను రాసింది నిదా ఫాజ్లి. 'మొహబ్బత్ రహే లాయేగీ' పాటను రాసింది హస్రత్ జైపురి. నిదా ఫాజ్లికి కానీ హస్రత్ జైపురికి కాని ఉర్దూ సాహిత్యంతో సన్నిహితమైన సంబంధం ఉంది. ముషాయిరాల్లో విస్తృతంగా కవిత్వం చదివే వారు. వీరిద్దరూ ఈ పాటను రాయటానికి స్ఫూర్తిని సిరాజ్ ఔరంగాబాది 'గజల్' నుండి పొందారు.

1715 నుండి 1763 నడుమ జీవించాడు. సిరాజ్ ఔరంగా బాది. 13 ఏళ్ల వయసులో 'సిరాజ్'కు ఆధ్యాత్మిక అనుభవం కలిగింది. దాదాపుగా ఏడేళ్లపాటు ఒంటిపై బట్టలేకుండా, తనదైన ప్రపంచంలో ఉంటూ, వీధుల్లో 'షేర్లు' చెప్తూ తిరిగాడు సిరాజ్. అతని మానసిక స్థితి మామూలు స్థితికి వచ్చాక ఆయన ఉర్దూలో కవిత్వం రాయటం ప్రారంభించాడు. అయితే గురువు అబ్దుల్ రహమాన్ చిప్టి ఆజ్ఞను అనుసరించి ఆయన కవిత్వం రాయటం మానేశాడు. ఈలోగా ఆయన రాసిన కవితలే ఈనాటికీ ఉర్దూ సాహిత్య ప్రపంచాన్ని అలరారిస్తున్నాయి. ఈ సమయంలోనే ఈయన రాసిన గజల్ ఈ ఇద్దరు సినీ కవులకు ప్రేరణనిచ్చింది.

హు వా హై మెహర్బాన్ వో ముకమ్మల్ , అహిస్తా, అహిస్తా

కియా ముఝ్ అహ్ నె షాయద్ అసర్, అహిస్తా అహిస్తా.

'సన్నని నడుమ కల అందమైన అమ్మాయి నాపై కరుణ చూపుతోంది, నెమ్మది నెమ్మదిగా. ఆమెను చూస్తూ నేను విడుస్తున్న నిట్టూర్పులు ఆమె హృదయాన్ని కరిగించి ఉంటాయి, నెమ్మది నెమ్మదిగా.

'అహిస్తా' అంటే నెమ్మదిగా అని అర్థం. ఈ నెమ్మదిగా, నెమ్మదిగా అన్న పద ప్రయోగంతో చమత్కార భరితమైన ఘజల్ సృజించాడు సిరాజ్ ఔరంగాబాది. ఈ ఘజల్ లోని అహిస్తా అహిస్తా అన్న ప్రయోగాన్ని తీసుకుని నిదా షాజ్జి, హాస్రత్ లు తమదైన రీతిలో చక్కని సినిమా గీతాలను సృజించారు.

కళ్ళనుండి పూవులను ఏరుకుంటున్నాయట కళ్ళు. అదీ ఎలా? నెమ్మది నెమ్మదిగా! కళ్ళనుండి పూవులను ఎన్నుకోవటం ఒక అందమైన రొమాంటిక్ భావన. అదీ నెమ్మది నెమ్మదిగా ఎంచుకోవటం ఇంకా తీవ్రమైన రొమాంటిక్ భావన. అంటే ఒకరి కళ్లలోకి ఒకరు చూసుకుంటూ కాలం గడుపుతూంటే, చూసేవాళ్ళు వాళ్లిద్దరూ ఏ పనీ లేక సమయం వ్యర్థం చేస్తున్నారనుకుంటారు. కానీ వాళ్లు నెమ్మదిగా పూలు ఏరుకుంటున్నారు కళ్లల్లోంచి. ఇక్కడ 'పూలు' ప్రతీక. అలాగే ప్రేమ అందాన్నిస్తుంది నెమ్మది నెమ్మదిగా అనటం కూడా రొమాంటిక్ భావన. 'మొహబ్బత్ రంగ్ లాతీహై' అనటంపై అమీర్ ఖుస్రో ప్రభావం కనిపిస్తుంది.

హాస్రత్ జైపురి కూడా 'అహిస్తా అహిస్తా'ను చక్కగా ఉపయోగించాడు. ఆయన ఆరంభంలోనే ప్రేమ నెమ్మది నెమ్మదిగా తీవ్రమౌతుందంటూ, ఇది ఎలాంటిదంటే, మధ్యం నెమ్మది నెమ్మదిగా మత్తెక్కించినట్టు అంటాడు. ఈ ఇద్దరు కవులు పాట అంతా 'అహిస్తా, అహిస్తా'ను అందంగా, చమత్కార భరితంగా ప్రయోగిస్తారు.

1982లో విడుదలయిన సూపర్ హిట్ సినిమా 'నమక్ హరామ్'లోనూ గేయ రచయిత అంజాన్ ఇలాంటి ప్రయోగం చేశాడు. అక్బర్ అల్లాహాబాదీ (1846 - 1921) 'గజల్' పంక్తులతో పల్లవిని సృజించాడు. ఆ సినిమాలో బాగా తాగినట్టు నటిస్తూ నలుగురమ్మాయిలతో అమితాబ్ పాడిన పాట సూపర్ హిట్ అయింది.

థోడీసి జో పీలీ హై, చోరీతో నహీ కీ హై

'ఏదో కొంచెం తాగాను. దొంగతనమైతే చేయలేదు కదా?' అంటూ ఆరంభమౌతుంది పాట.

హంగామా హై క్యూ బర్బా, థోడీసి జో పీలీ హై'డాకా తో నహీ దాలా, చోరీ తో న హీ కీ హై.

అర్థమేకాదు, అవే వాక్యాలను తీసుకున్నాడు అంజాన్.

'అబ్రూ' సినిమాలో ముకేష్ పాట 'జిన్ హే హం భూల్ నా చాహే'ను రాసిన జి.ఎల్ రావత్ మాత్రం పాటలో కీలకమైన పదాలనే కాదు, భావాన్ని కూడా, హస్రత్ మొహనీ(1875-1951) గజల్ నుండి తీసుకుని పాటను సృజించాడు.

జిన్దే హం భూల్ నా చాహే, వో అక్బర్ యాద్ ఆతే హై

బురా హో జిన్ మొహబ్బత్ కా, వోక్యాకర్ యాద్ ఆతీ హై

ఎవరినయితే మరచిపోవాలనుకుంటామో, వారు ఎల్లప్పుడూ గుర్తుకు వస్తూంటారు. విఫలమైన ప్రేమ ఎందుకని గుర్తుకు వస్తూనే ఉంటుంది?

ముకేష్ స్వరంలో హృదయలోలోతుల్లో నిద్రాణమై ఉన్న విషాద భావనలు జాగృతమై ఉబికి వెలికి వచ్చే రీతిలో రూపొందింది పాట. భావం కూడా ఎంతో సున్నితంగా ఉంటుంది. ఎవరిని మరచిపోవాలనుకుంటామో వారు జ్ఞాపకం వస్తూనే ఉంటారు. ఎందుకంటే, వారు ఎంతగా సన్నిహితులంటే వారిని మరవటం కుదరదు.

భులాలాఖ్ హూ లేకిన్ బరాబర్ యాద్ ఆతే హై

ఇలాహి తరక్ - ఎ - ఉల్ఫత్ పర్ వో క్యూం కర్ యాద్ ఆతే హై

లక్షలసార్లు మరచిపోవాలని ప్రయత్నించాను. కానీ వెంటనే గుర్తుకు వస్తుంది. ఓరి దేవుడా! ఎందుకని నేను వదుల్చుకోవాలనుకుంటున్న ప్రేమ నన్ను వేటాడుతోంది.

హాస్రత్ మోహనీ 'గజల్' భావమేకాదు, పదాలను కూడా జి.ఎల్ రావత్ తన పాటలో వాడుతున్నాడు.

భులాయే కిస్ తర్హా ఉన్ కో, కభీ పీ థీ ఉన్ ఆంఖోంసే

ఛలక్ జాతే హై జబ్ ఆసూ, వో సాఘర్ యాద్ ఆతీహై

ఆమె కళ్లనుండి జాలువారగా తాను గ్రోలిన ప్రేమ మత్తును ఎలా మరచిపోతాడు? కళ్లనుండి నీళ్లు కారుతున్నప్పుడు ఆ తనకు ప్రేమ మత్తునిచ్చిన మధుకలశం జ్ఞాపకానికి వస్తుంది. ఆమె కళ్లనుంచి మత్తును స్వీకరించాడు. అంటే, మైమరచిపోయాడు. ఇప్పుడు కన్నీళ్లు కారుతున్నప్పుడు, ఆ మధుకలశం జ్ఞాపకం వస్తున్నదంటున్నాడు. 'సాఘర్' అంటే మధుపాత్ర. మధు పాత్ర గుర్తుకురావటం అంటే ఆమె కళ్లు గుర్తుకు వస్తున్నాయన్నమాట. ఎందుకంటే అతనికి మత్తునిచ్చే ప్రేమను అతనికి అందించింది ఆమె కళ్ళే!

న ఛేడ్ ఏయ్ హమ్ నషీన్ కయ్యుయత్ -ఎ- సబా కె ఆఫ్సానే

షరాబ్ - ఎ - బే - ఖుదీ కె ముర్ఖు కో సాఘర్ యాద్ ఆతే హై

మధువు వల్ల కలిగే అద్భుతమైన మైమరపు గురించి ప్రస్తావించకు, ఆ ప్రస్తావన నా మనసుకు ఆ మత్తు కళ్లను జ్ఞాపకం చేస్తుంది.

'నికాహ' సినిమాలో ఘులాం ఆలీ పాడిన గజల్ 'చుప్ కే చుప్ కే రాత్ దిన్ ఆసూ బహానా యాద్ హై' సూపర్ హిట్ అయిన పాట. సినిమాలోని పాటలన్నీ ఎంతో ప్రజాదరణ పొందినా, ఈ పాట ప్రత్యేకంగా ప్రజలను అలరించింది. ఈ పాట హాస్రత్ మోహనీ రాసిన గజల్ లోని రెండు షేర్లను తీసుకుని రూపొందించింది. నిజానికి ఈ గజల్ 13 షేర్ల గజల్. కానీ సినిమాలో రెండే షేర్లు వాడేరు.

చుప్ కే చుప్ కే రాత్ దిన్ ఆసూ బహానా యాద్ హై

హం కో అబ్ తక్ ఆషిక్ కి వో జమానా యాద్ హై

రహస్యంగా రాత్రింబవళ్ళు కన్నీళ్ళు కార్చటం నాకు గుర్తుంది. మనం ప్రేమించుకున్న ఆ సమయం ఇప్పటికీ నాకు జ్ఞాపకం వుంది.

ఖీంచ్ లేనా వో మెరా పర్డేక కోనా దఫతన్

బెర్ దుపట్టే సే తెరా వో మూహ్ చుపానా యాద్ హై..

హఠాత్తుగా పరదా కొసను పట్టుకుని నేను లాగటం, వెంటనే నువ్వు దుపట్టాతో ముఖం కప్పుకోవటం గుర్తుంది /మరచిపోలేదు.

ఒక రసమయమైన ఘట్టాన్ని వర్ణిస్తున్నాడు. ఈ వర్ణన వారి ఒకప్పటి సాన్నిహిత్యాన్ని వర్ణిస్తుంది. వారు ఎంతగా సన్నిహితులంటే అతడు ఆమె పరదా అంచుపట్టుకుని పరదా లాగేసేవాడు. అంటే, ఆమె ముఖం పై ఉన్న పరదాను తొలగించి ఆమె వదనాన్ని దర్శించాలని తపన పడుతూండేవాడు. అంతలో, హఠాత్తుగా ఆమె, దుపట్టాతో ముఖం దాచుకునేది. చాలా సున్నితమైన శృంగార భరితమైన సన్నివేశం. పరదాను తాకనివ్వటమే ఎంతో సాన్నిహిత్యాన్ని సూచిస్తుంది. అందులో అతను ఆమె వదనాన్ని దర్శించాలని ప్రయత్నిస్తూంటే, ఆమె సిగ్గుతో దుపట్టాతో ముఖాన్ని కప్పుకోవడం అనుభవించిన వారికే ఇందులోని మాధుర్యం తెలుస్తుంది. ప్రియుడు తన అందాన్ని చూసి ఆనందించాలని ఉంటుంది. అతడికి తన వదనం చూపించాలని ఉంటుంది. కానీ ఉద్విగ్నత, బిడియం, కాస్త వెరపు వంటివి వెనక్కులాగుతాయి.

సినిమాలో ఇద్దరికీ నడుమ పరదా వుంటుంది. అతడు పరదా తొలగించటంతో ఆమె సిగ్గుతో ముఖం కప్పుకుంటుంది.

ఉర్దూ షాయరీలో పరదా తొలగించటం శృంగార భరితమైన సంఘటన.

రుఖ్ సే జరా నఖాబ్ ఉరాదో మెరే హుజూర్

జల్వా ఫిర్ ఏక్ బార్ దిఖాదో మెరే హుజూర్

నఖాబ్ అంటే ముఖం కప్పే గుడ్డ. పరదా. 'మెరే హుజూర్'లో హాస్రత్ జైపురి రాసిన పాట ఇది. వదనంపై నుండి పరదా తొలగించి, ఆమె అందమైన ముఖాన్ని ఒక్కసారి చూపించమంటున్నాడు.

'పరదా హై పరదా' ఖవ్వాలీ మొత్తం నాయిక ముఖం నుండి పరదా తొలగించటం లక్ష్యంగా సాగుతుంది.

'పర్దా నషీన్ కొ బే-పర్దా న కర్ దూంతో అక్బర్ మేరా నామ్ నహీ' అంటాడు హీరో. పరదా ధరించిన ఆమె పరదాను తొలగించకుంటే నా పేరు అక్బర్ కాదు అంటున్నాడు. కాబట్టి, పరదాను అతను తొలగించటం , ఆమె దుపట్టాతో ముఖం కప్పుకోవటం.. ఒక అందమైన సాన్నిహిత్యాన్ని సూచించే సున్నితమైన శృంగార రస సన్నివేశం.

'డో పహార్ కీ ధూప్ మే మేరే బులానే కే లియే

వో ఛజ్జే పర్, తేరా నంగే పాంవ్ ఆనా యాద్ హై

నన్ను పిలవటమన్న సాకుతో , ఎండలో, చెప్పులు లేని కాళ్లతో నువ్వు ఇంటిపైకి రావటం నాకు గుర్తు వుంది.

ఇక్కడ గమనించవలసింది, ఎండలో చెప్పులు లేని కాళ్లతో రావటం. అతడిని పిలవటం అన్నది ఒక సాకు. అతడిని కలవటం అన్నది లక్ష్యం.

యే ములాకాల్ ఏక్ బహానా హై

ప్యార్ కా సిల్సీలా పురానా హై

'ఖాన్దాన్ ' సినిమాలో లతామంగేష్కర్ తేనెలు జాలువారే స్వరంతో వొలకబోస్తూ పాడిన పరామాద్యుతమైన పాట ఇది. రాసినది నక్ష్ లయాల్ పురి. ఈ కలయిక అన్నది ఎంతో కాలంగా కొనసాగుతూ వస్తున్న ప్రేమను ప్రకటించేందుకు ఒక సాకు మాత్రమే. ఇలా అతడిని ఒక్కసారి చూసేందుకు, కలిసేందుకు, అతడిని పిలవటం అనే సాకులతో ఎండలో, చెప్పులేని కాళ్లతో వచ్చిందామె. అంటే, ఎండలో కాళ్లు కాలినా ఫరవాలేదు, కానీ అతడిని ఒక్కసారి చూడాలన్న తపన ఆమెకు అధికంగా ఉందన్నమాట. అంతటి తీవ్రమైన ప్రేమ వారిది.

సినిమాలో వాడని షేర్లు కూడా అద్భుతంగా ఉంటాయి.

బా హజారాన్ ఇజ్జరాబ్ - ఓ - నద్ హజారాన్ ఇష్టియాఖ్

తుర్ఖు సే వో పహ్లా పహల్ దిల్ కా లగానా యాద్ హై

నీతో తొలిసారిగా ప్రేమలో పడ్డ క్షణంలో నేను అనుభవించిన ఆత్రం, అనిశ్చింత పరిస్థితి, అదుపులేని తొందర ఉద్విగ్నతలు నాకు ఇంకా గుర్తున్నాయి.

తుర్నిసే మిలేహీ వో బేబాక్ హోజానా మెరా

బెర్ తెరా దాంతోంమె వో ఉంగ్గీ దబానా యాద్ హై

మనం కలిసినప్పుడు నేను ఉద్విగ్నంగా, ఆత్రంగా చొరవ తీసుకోవాలని ప్రయత్నించినప్పుడు నువ్వు మాట్లాడకుండా, నీ పెదిమల నడుమ వేలును కొరుకుతూ నుంచోవటం గుర్తుంది.

జాన్కర్ సోతా తుయే వో ఖసద్ - ఎ - పాబోసీ మేరా

బెర్ తెరా రుక్రాకే సర్ వో ముస్కూరానా యాద్ హై

నువ్వు నిద్రిస్తున్నావనుకుని, నిన్ను ముద్దుపెట్టుకోవాలని నేను ప్రయత్నించినప్పుడు నువ్వు నవ్వుతూ నా ప్రయత్నాలను భంగం చేయటం జ్ఞాపకం ఉంది.

తుర్ని కో జబ్ తన్హా కభీ పానా తో ఆజ్ రాహ - ఎ - లిహాజ్

హాల్ -ఎ- దిల్ బాతోం హి బాతోంమే జితానా యాద్ హై

నువ్వు ఒంటరిగా ఉండటం చూసి, వెరపుతో మెల్లిగా నా మనసులో మాట చెప్పటం నాకు ఇంకా జ్ఞాపకం ఉంది.

జబ్ సివా మెరె తుమ్హారే కోయీ దీవానా న థా

సచ్ కహో క్యా తుంకో భీ వో కార్ఖానా యాద్ హై

నిజం చెప్పు. నేను తప్ప నిన్ను కోరుకునే వారెవ్వరూ లేని ఆ సమయం జ్ఞాపకం ఉందా ఇంకా?

మైర్ కి నజ్రోం సే బచ్కర్, సబ్కి మర్జీ కే ఖిలాఫ్

వో తెరా చోరి చుప్పే రాతోంకో అనా యాద్ హై

పరాయివారి దృష్టి తప్పించుకుంటూ, అందరి ఇష్టానికి వ్యతిరేకంగా, దొంగతనంగా రాత్రిళ్లు నన్ను కలిసేందుకు రావటం జ్ఞాపకం ఉంది.

ఆగయా గర్ వసల్ నిషబ్ భి కహీ జికర్ - ఎ - ఫిరాఖ్

వో తెరా రో రోకె ముర్ఖో కో భీ రులానా యాద్ హై

మనం కలసి ఉన్నప్పుడు, నేను వెళ్తాననగానే నువ్వు విలపించి నన్ను ఏడ్పించటం నాకు ఇంకా గుర్తుంది.

దేఖ్నా ముర్ఖోకో జో బర్లష్టాతో సౌ నజర్ సే

జబ్ మనాలేనాతో ఫిర్ ఖుద్ రూర్ జానా యాద్ హై

కోపం వస్తే నన్ను బ్రతిమిలాడి ప్రసన్నం చేసుకుని, నేను ప్రసన్నం కాగానే కోపం వచ్చినట్టు నువ్వు నటించటం నాకు జ్ఞాపకం ఉంది.

చోరి చోరి హం సె తుం అకర్ మిలేథే జిస్ జగాహ్

ముద్దతే గుజ్రే పర్ అబ్ తక్ వో రికానా యాద్ హై

ఎంతోకాలం అయినా, మనం రహస్యంగా కలసిన ఆ స్థలం నాకు జ్ఞాపకం ఉంది.

బావజూద్ - ఎ - ఇద్దా-ఎ-ఇత్థా హాస్రత్ ముర్ఖో

ఆజ్ తక్ అహ్-ఎ-హవస్ కా యే ఫసానా యాద్ హై

'హాస్రత్ ' అన్నది కవి పేరు. కోరిక అని అర్థం.

నేను పవిత్రంగా ఉండాలని దీక్షను తీసుకున్నా, నాకు మన శృంగార భరిత అనుభవాలన్నీ జ్ఞాపకం ఉన్నాయి హాస్రత్, అని తనకు తాను చెప్పుకుంటున్నాడు. దీక్ష తీసుకున్నతరువాత భగవంతుడి ధ్యాస తప్ప మరో ధ్యాస

వుండకూడదు. కానీ, తన ప్రేమ వ్యవహారం మాత్రం మరచిపోలేకపోతున్నాడు. అందుకేనేమో అతని గురువు ఘజళ్ళు రాయటం మాన్పించేశాడు.

'హాస్రత్ మొహానీ' ఆధ్యాత్మిక సాధన వదలి జన జీవితంలోకి వచ్చి తరువాత రాసిన గజల్ ఇది అన్నది గుర్తుతెచ్చుకుంటే ఈ చివరి పేర్ మరింతగా నచ్చుతుంది. ఆయన ఎంతగా ఈ ప్రేమను మరచిపోవాలన్నా మరచిపోలేకపోతున్నాడన్నమాట.

'చుప్పే చుప్పే రాత్ దిన్' గజల్లోని షేర్ల భావం తెలుసుకున్న తరువాత ఘులాం ఆలీ సినిమాలో పాడిన పాటగానీ, ప్రైవేట్ గా పాడిన పాటనుగానీ వింటూ, ఆయన పదాలను పలికిన విధానం, కొన్ని పదాలను సాగతీసిన విధానం, మరికొన్నిటిని వత్తి పలికిన విధానం, కొన్ని చోట్ల వేసిన అలంకారాలను అనుభవిస్తూ వింటే, సంగీత సాహిత్యాల మేల్ కలయిక వ్యక్తికి బ్రహ్మానందానుభూతినివ్వటం అనుభవానికి వస్తుంది.

(వచ్చేనెల మరిన్ని పాటలతో ..)

[Click here to share your comments](#)